

I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Δεκεμβρίου 2013

για αποτελεσματικά μέτρα ένταξης των Ρομά στα κράτη μέλη

(2013/C 378/01)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 292, σε συνδυασμό με το άρθρο 19 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Εκτιμώντας τα εξής:

- (1) Σύμφωνα με το άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ), η ισότητα αποτελεί μια από τις θεμελιώδεις αξίες της Ένωσης. Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 3 δεύτερο εδάφιο της ΣΕΕ, η Ένωση καταπολεμά τον κοινωνικό αποκλεισμό και τις διακρίσεις και προωθεί την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.
- (2) Σύμφωνα με το άρθρο 10 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή των πολιτικών και των δράσεων της, η Ένωση επιδιώκει να καταπολεμήσει κάθε διάκριση λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής.
- (3) Το άρθρο 19 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ παρέχει στο Συμβούλιο τη δυνατότητα ανάληψης κατάλληλης δράσης για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.
- (4) Δυνάμει του άρθρου 21 παράγραφος 1 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαγορεύεται κάθε διάκριση ιδίως λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας ή ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας.

(5) Η οδηγία 2000/43/ΕΚ ⁽¹⁾ του Συμβουλίου θεσπίζει πλαίσιο για την καταπολέμηση των φυλετικών διακρίσεων λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής σε ολόκληρη την Ένωση όσον αφορά την απασχόληση και την κατάρτιση, την εκπαίδευση, την κοινωνική προστασία (συμπεριλαμβανόμενων της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης), τις κοινωνικές παροχές και την πρόσβαση σε παρεχόμενα αγαθά και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης.

(6) Για τους σκοπούς της παρούσας σύστασης, ο όρος «Ρομά» χρησιμοποιείται, όπως και σε άλλα πολιτικά έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, ως γενικός όρος, ο οποίος περικλείει και άλλες ομάδες ανθρώπων που έχουν λίγο έως πολύ παρόμοια πολιτισμικά χαρακτηριστικά, όπως οι Σίντι, οι Ταξιδευτές, οι Καλέ, οι Νομάδες (Gens du voyage), κλπ., είτε είναι μόνιμα εγκατεστημένοι είτε μετακινούμενοι.

(7) Πολυάριθμοι Ρομά στην Ένωση παραμένουν αντιμετώπι με την εξαθλίωση, τον κοινωνικό αποκλεισμό, τις διακρίσεις και εμπόδια ως προς την άσκηση των θεμελιωδών τους δικαιωμάτων, πράγμα που τους καθιστά ευάλωτους στην εκμετάλλευση, παραδείγματος χάριν μέσω της εμπορίας ανθρώπων. Συνεπώς, θα πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα λήψης αποτελεσματικότερων μέτρων κοινωνικής ένταξης, προσαρμοσμένων στην κατάσταση και τις ανάγκες τους.

(8) Η κατάσταση των παιδιών Ρομά στην Ένωση είναι ιδιαίτερα ανησυχητική, λόγω μιας πλειάδας παραγόντων που μπορεί να τα καταστήσουν εξαιρετικά ευάλωτα και εκτεθειμένα, μεταξύ άλλων σε επισφαλή υγεία, ανεπαρκή στέγαση, υποσιτισμό, αποκλεισμό, ρατσισμό και βία. Ο κοινωνικός αποκλεισμός των παιδιών Ρομά συνδέεται συχνά με την απουσία

⁽¹⁾ Οδηγία 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 2000, περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής (ΕΕ L 180, της 19.7.2000, σ. 22).

- πιστοποιητικών γεννήσεων και εγγράφων ταυτότητας, τη χαμηλή συμμετοχή στην προσχολική αγωγή και μέρημα καθώς και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, και τα υψηλά ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου. Ο κοινωνικός διαχωρισμός αποτελεί σοβαρό εμπόδιο για την πρόσβαση στην ποιοτική εκπαίδευση. Ορισμένα παιδιά Ρομά γίνονται επίσης θύματα εμπορίας ανθρώπων και εργασιακής εκμετάλλευσης.
- (9) Όσοι Ρομά είναι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στα κράτη μέλη μπορεί επίσης να βρεθούν σε ευάλωτη θέση, ιδίως όταν μοιράζονται τις ίδιες δυσμενείς συνθήκες διαβίωσης με πολλούς Ρομά πολίτες της Ένωσης, ενώ παράλληλα αντιμετωπίζουν τα ίδια προβλήματα με πολλούς μετανάστες που προέρχονται από χώρες εκτός της Ένωσης.
- (10) Στο πλαίσιο της κινητικότητας στο εσωτερικό της Ένωσης, είναι απαραίτητος ο σεβασμός του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας των πολιτών της Ένωσης και των προϋποθέσεων άσκησης του δικαιώματος αυτού, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται η διάθεση επαρκών πόρων καθώς και η πλήρης ασφαλιστική κάλυψη ασθένειας, σύμφωνα με την οδηγία 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁾, ενώ ταυτόχρονα πρέπει να επιδιώκεται η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των Ρομά και η εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής τους ένταξης τόσο στα κράτη μέλη καταγωγής όσο και στα κράτη μέλη διαμονής τους.
- (11) Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με τα ψηφίσματα της 9ης Σεπτεμβρίου 2010 σχετικά με την κατάσταση των Ρομά και την ελεύθερη κυκλοφορία στην Ευρωπαϊκή Ένωση και της 9ης Μαρτίου 2011 σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για την ένταξη των Ρομά, κάλεσε την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να ενεργοποιήσουν υφιστάμενες στρατηγικές και μέσα της ΕΕ με σκοπό να διασφαλιστεί η κοινωνικοοικονομική ένταξη των Ρομά.
- (12) Η Επιτροπή με την ανακοίνωση της 5ης Απριλίου 2011 με τίτλο «Πλαίσιο της ΕΕ για εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά μέχρι το 2020», παρότρυνε τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν ή να αναπτύξουν περαιτέρω μια συνολική προσέγγιση και να εγκρίνουν ορισμένους στόχους στην εκπαίδευση, την απασχόληση, την υγειονομική περίθαλψη και τη στέγαση με σκοπό να επιταχυνθεί η ένταξη των Ρομά.
- (13) Στις 19 Μαΐου 2011, το Συμβούλιο ενέκρινε συμπεράσματα με τίτλο «Πλαίσιο της ΕΕ για εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά μέχρι το 2020», αποτυπώνοντας τη δέσμευση των κρατών μελών να προωθήσουν την κοινωνική και οικονομική ένταξη των Ρομά.
- (14) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 23ης και 24ης Ιουνίου 2011 ζήτησε την ταχεία εφαρμογή των συμπερασμάτων του Συμβουλίου της 19ης Μαΐου 2011, ιδίως όσον αφορά την κατάρτιση, την επικαιροποίηση ή την ανάπτυξη εθνικών στρατηγικών των κρατών μελών για την ένταξη των Ρομά ή ολοκληρωμένης δέσμης μέτρων πολιτικής στο πλαίσιο ευρύτερων πολιτικών κοινωνικής ένταξης με στόχο τη βελτίωση της κατάστασης των Ρομά.
- (15) Η Επιτροπή στην ανακοίνωση της 21ης Μαΐου 2012 με τίτλο «Εθνικές στρατηγικές για την ένταξη των Ρομά: ένα πρώτο βήμα προς την εφαρμογή του πλαισίου της ΕΕ», εξέδωσε τα αποτελέσματα μιας πρώτης αξιολόγησης όλων των εθνικών στρατηγικών για την ένταξη των Ρομά και ολοκληρωμένων μέτρων πολιτικής, και κάλεσε τα κράτη μέλη να εξετάσουν ορισμένες τροποποιήσεις με σκοπό την επίτευξη προόδου.
- (16) Η Επιτροπή ενίσχυσε το διάλογο με τα κράτη μέλη σχετικά με την ένταξη των Ρομά, ιδίως με τη σύσταση, τον Οκτώβριο του 2012, του δικτύου εθνικών σημείων επαφής για την ένταξη των Ρομά, προκειμένου να συζητηθούν λύσεις προς αντιμετώπιση των προβλημάτων που εντοπίστηκαν. Το Νοέμβριο και το Δεκέμβριο του 2012, μια ομάδα εθνικών σημείων επαφής για την ένταξη των Ρομά συζήτησε περαιτέρω τρόπους ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας των μέτρων για την επίτευξη της ένταξης των Ρομά στα κράτη μέλη. Ακολούθως, η εν λόγω ομάδα υπέβαλε σχετική έκθεση στο δίκτυο των σημείων επαφής για την ένταξη των Ρομά.
- (17) Η Επιτροπή με την ανακοίνωση της 26ης Ιουνίου 2013 με τίτλο «Βήματα προόδου στην υλοποίηση των εθνικών στρατηγικών για την ένταξη των Ρομά», υπογράμμισε την ανάγκη περαιτέρω δράσης προκειμένου να εξασφαλιστούν οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την επιτυχή εφαρμογή μέτρων με σκοπό τη βελτίωση της ένταξης των Ρομά το συντομότερο δυνατό.
- (18) Η ανακοίνωση της Επιτροπής της 3ης Μαρτίου 2010 με τίτλο «Ευρώπη 2020: μια στρατηγική για έξυπνη, βιώσιμη και συμμετοχική ανάπτυξη (στρατηγική Έυρώπη 2020)» έδωσε νέα ώθηση στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού θέτοντας κοινούς ευρωπαϊκούς στόχους για τη μείωση του αριθμού των ατόμων που αντιμετωπίζουν την απειλή της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και του ποσοστού πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, καθώς και για τη βελτίωση των σχολικών επιδόσεων και των ποσοστών απασχόλησης. Υπό το πρίσμα αυτό, η ένταξη των Ρομά αποτελεί ουσιαστικό μέρος των συγκλινοσών προσαρτημάτων που καταβάλλουν η Ένωση και τα κράτη μέλη της. Σύμφωνα με την ισχύουσα διακυβέρνηση του ευρωπαϊκού εξαμήνου προέχει η υλοποίηση σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων, ενώ τα συμπεράσματα του Συμβουλίου που εγκρίθηκαν στις 20 Ιουνίου 2013 με τίτλο «Στοχεύοντας στις κοινωνικές επενδύσεις για την ανάπτυξη και τη συνοχή» παρέχουν περαιτέρω καθοδήγηση στις προσπάθειες εξασφάλισης ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς.
- (19) Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων και των αδυναμιών που εντοπίστηκαν, πρέπει να βελτιωθεί και να τεθεί υπό παρακολούθηση η αποτελεσματικότητα των μέτρων

⁽¹⁾ Οδηγία 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ (ΕΕ L 158, της 30.4.2004, σ. 77).

ένταξης των Ρομά. Αυτό θα πρέπει να γίνει με πλήρη σεβασμό της αρχής της επικουρικότητας και της πρωταρχικής ευθύνης των κρατών μελών στον τομέα αυτό, λαμβανομένου υπόψη ότι η συλλογή δεδομένων με βάση την εθνική καταγωγή δύναται να αποτελέσει ευαίσθητο ζήτημα και ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να επιλέξουν τις δικές τους μεθόδους παρακολούθησης καθώς και κατάλληλες μεθόδους συλλογής δεδομένων, όπως και πιθανούς δείκτες.

- (20) Η παρούσα σύσταση αποσκοπεί να βρει έρεισμα στις διάφορες συστάσεις που έχουν προηγουμένως εκδοθεί στα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, στα συμπεράσματα του Συμβουλίου και στις ανακοινώσεις της Επιτροπής, σχετικά με την ένταξη των Ρομά. Έχει δε ως στόχο να συμπληρώσει την υφιστάμενη νομοθεσία της Ένωσης κατά των διακρίσεων συμβάλλοντας κατά τον τρόπο αυτό στην αποτελεσματικότερη εφαρμογή και επιβολή της.
- (21) Η παρούσα σύσταση δεν πραγματεύεται τη διαφορετική μεταχείριση λόγω εθνικότητας και δεν θίγει διατάξεις και όρους που αφορούν το νομικό καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών και απάτριδων που βρίσκονται στο έδαφος των κρατών μελών δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας και της νομοθεσίας της Ένωσης, ή τις έννομες συνέπειες του καθεστώτος αυτού.
- (22) Στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁾, καλούνται τα κράτη μέλη να καθορίσουν, εφόσον ενδείκνυται, ολοκληρωμένη προσέγγιση για την αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών των γεωγραφικών περιοχών που πλήττονται περισσότερο από τη φτώχεια ή στοχευμένων ομάδων που αντιμετωπίζουν τον υψηλότερο κίνδυνο διακρίσεων ή κοινωνικού αποκλεισμού, με ειδική μέριμνα για τις περιθωριοποιημένες κοινότητες. Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1304/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁾ για την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020, περιλαμβάνει, υπό το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), μια επενδυτική προτεραιότητα εστιασμένη στην κοινωνικοοικονομική ένταξη των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων όπως οι Ρομά δια των οποίων συμπληρώνονται τα άλλα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας, περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1304/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1081/2006 του Συμβουλίου (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 470).

⁽³⁾ Ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία: Ευρωπαϊκό ταμείο περιφερειακής ανάπτυξης, (ΕΤΠΑ), Ευρωπαϊκό κοινωνικό ταμείο (ΕΚΤ), Ταμείο συνοχής (ΤΣ), Ευρωπαϊκό γεωργικό ταμείο αγροτικής ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ).

ΣΗΜΕΙΩΝΟΝΤΑΣ ΟΤΙ:

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της παρούσας σύστασης είναι η παροχή καθοδήγησης στα κράτη μέλη ώστε να λάβουν αποτελεσματικότερα μέτρα για την ένταξη των Ρομά και η αυστηρότερη εφαρμογή των οικείων εθνικών τους στρατηγικών ή ολοκληρωμένων δεσμής μέτρων πολιτικής στο πλαίσιο ευρύτερων πολιτικών κοινωνικής ένταξης για τη βελτίωση της κατάστασης των Ρομά και τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των Ρομά και του υπόλοιπου πληθυσμού.

Το μέγεθος και η κοινωνική και οικονομική κατάσταση του πληθυσμού των Ρομά ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών. Ως εκ τούτου, οι εθνικές προσεγγίσεις για την ένταξη των Ρομά θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένες στις ιδιαίτερες περιστάσεις και ανάγκες επιτόπου, μεταξύ άλλων υιοθετώντας ή συνεχίζοντας την εφαρμογή πολιτικών που απευθύνονται στις περιθωριοποιημένες και μειονεκτούσες ομάδες, όπως οι Ρομά, σε ένα ευρύτερο πλαίσιο.

Η παρούσα σύσταση εστιάζει ρητώς σε μέτρα για την προώθηση της ένταξης των Ρομά χωρίς να επιδιώκει τον αποκλεισμό άλλων περιθωριοποιημένων και μειονεκτούσων ομάδων. Τα μέτρα ένταξης θα πρέπει να βασίζονται στις ίδιες αρχές και σε συγκρίσιμες συνθήκες.

ΣΥΝΙΣΤΑ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ:

1. ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Αποτελεσματικά μέτρα πολιτικής

- 1.1. Αποσκοπώντας στην προώθηση της πλήρους ισότητας των Ρομά στην πράξη, να λάβουν αποτελεσματικά μέτρα πολιτικής για την εξασφάλιση της ίσης μεταχείρισής τους και του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους, συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση, την απασχόληση, την υγειονομική περίθαλψη και τη στέγαση. Ο στόχος αυτός θα μπορούσε να επιτευχθεί είτε μέσω οριζόντιων ή στοχευμένων μέτρων καθώς επίσης και μέσω ειδικών μέτρων πρόληψης ή αντιστάθμισης των μειονεκτημάτων, είτε με συνδυασμό των δύο, αποδίδοντας ιδιαίτερη προσοχή στη διάσταση των φύλων.
- 1.2. Να εγκρίνουν μέτρα τα οποία μπορούν να βασιστούν σε κοινωνικοοικονομικούς δείκτες, όπως η υψηλή μακροχρόνια ανεργία, τα επίπεδα των εκπαιδευτικών επιδόσεων και των υγειονομικών παραμέτρων, ή μπορούν να εστιαστούν σε γεωγραφικές περιοχές στα όρια της περιθωριοποίησης ή/και του κοινωνικού διαχωρισμού.

Πρόσβαση στην εκπαίδευση

- 1.3. Να λάβουν αποτελεσματικά μέτρα που θα διασφαλίζουν την ίση μεταχείριση και την πλήρη πρόσβαση των αγοριών και των κοριτσιών Ρομά σε ποιοτική γενική εκπαίδευση και θα εξασφαλίζουν ότι όλοι οι μαθητές Ρομά ολοκληρώνουν τουλάχιστον την υποχρεωτική εκπαίδευση ⁽⁴⁾. Ο στόχος αυτός θα μπορούσε να επιτευχθεί με τη λήψη μέτρων όπως:

⁽⁴⁾ Το δικαίωμα του παιδιού στην εκπαίδευση κατοχυρώνεται στο άρθρο 28 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού.

- α) κατάργηση του διαχωρισμού στα σχολεία,
- β) τερματισμός τυχόν απρόσφορης τοποθέτησης των μαθητών Ρομά σε σχολεία ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης,
- γ) μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου⁽¹⁾ σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένων της δευτεροβάθμιας και επαγγελματικής εκπαίδευσης,
- δ) αύξηση της πρόσβασης σε προσχολική αγωγή και μέριμνα, και βελτίωση της ποιότητάς της, συμπεριλαμβανομένης της παροχής στοχευμένης στήριξης, όπου απαιτείται,
- ε) συνεκτίμηση των αναγκών μεμονωμένων μαθητών καθώς και δέουσα αντιμετώπισή τους, σε στενή συνεργασία με τις οικογένειές τους,
- στ) χρήση ειδικά προσαρμοσμένων μεθόδων διδασκαλίας και εκμάθησης χωρίς αποκλεισμούς, συμπεριλαμβανομένης της μαθησιακής υποστήριξης για άτομα που εμφανίζουν δυσκολίες μάθησης και της λήψης μέτρων για την καταπολέμηση του αναλφαριθμητισμού, καθώς και προώθηση της προσφοράς και της συμμετοχής σε δραστηριότητες εκτός του σχολικού προγράμματος,
- ζ) ενθάρρυνση της μεγαλύτερης συμμετοχής των γονέων και βελτίωση της εκπαίδευσης των διδασκόντων, όπου απαιτείται,
- η) ενθάρρυνση της συμμετοχής των Ρομά στη δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση καθώς και της ολοκλήρωσής της,
- θ) διεύρυνση της πρόσβασης σε εκπαίδευση δεύτερης ευκαιρίας και σε εκπαίδευση ενηλίκων και διευκόλυνση της μετάβασης μεταξύ των βαθμίδων εκπαίδευσης καθώς και στήριξη της απόκτησης δεξιοτήτων προσαρμοσμένων στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Πρόσβαση στην απασχόληση

- 1.4. Να λάβουν αποτελεσματικά μέτρα που θα διασφαλίζουν την ίση μεταχείριση των Ρομά όσον αφορά την πρόσβαση στην αγορά εργασίας και τις ευκαιρίες απασχόλησης. Ο στόχος αυτός θα μπορούσε να επιτευχθεί με τη λήψη μέτρων όπως:
- α) υποστήριξη της πρώτης εργασιακής εμπειρίας, της επαγγελματικής εκπαίδευσης, της κατάρτισης στο χώρο εργασίας, της δια βίου μάθησης και της ανάπτυξης δεξιοτήτων,
  - β) υποστήριξη της αυτοαπασχόλησης και της επιχειρηματικότητας,

⁽¹⁾ Βλ. τη σύσταση του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 2011, σχετικά με πολιτικές για τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου (EE C 191, της 1.7.2011, σ. 1). Ένας από τους βασικούς στόχους που συμφωνήθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» είναι να μειωθεί το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο σε λιγότερο από 10 % και να διασφαλιστεί ότι το 40 % τουλάχιστον της νεότερης γενιάς θα αποκτήσει τίτλο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή ισοδύναμο.

- γ) παροχή ισότιμης πρόσβασης σε βασικές δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης, παράλληλα με την παροχή υπηρεσιών σε μεμονωμένους Ρομά που αναζητούν εργασία, εστιάζοντας σε εξατομικευμένο επαγγελματικό προσανατολισμό και σχεδιασμό δράσεων και, κατά περίπτωση, προώθηση των δυνατοτήτων απασχόλησης σε δημόσιες υπηρεσίες,
- δ) εξάλειψη των φραγμών, συμπεριλαμβανομένων των διακρίσεων, για την (επαν-) είσοδο στην αγορά εργασίας.

Πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη

- 1.5. Να λάβουν αποτελεσματικά μέτρα που θα διασφαλίζουν την ίση μεταχείριση των Ρομά όσον αφορά την πρόσβαση σε καθολικές υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης⁽²⁾ με βάση γενικά κριτήρια επιλεξιμότητας. Ο στόχος αυτός θα μπορούσε να επιτευχθεί με τη λήψη μέτρων όπως:
- α) άρση κάθε εμποδίου πρόσβασης στο καθεστώς υγειονομικής περίθαλψης που παρέχεται στον υπόλοιπο πληθυσμό,
  - β) βελτίωση της πρόσβασης σε προληπτικές ιατρικές εξετάσεις, προγεννητική και μεταγεννητική περίθαλψη και οικογενειακό προγραμματισμό καθώς και σε γενετήσια και αναπαραγωγική υγειονομική μέριμνα, που παρέχονται εν γένει από τις εθνικές υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης,
  - γ) βελτίωση της πρόσβασης σε προγράμματα δωρεάν εμβολιασμών για παιδιά και προγράμματα εμβολιασμών ιδίως για ομάδες κινδύνου ή/και όσους ζουν σε περιθωριοποιημένες ή/και απόκεντρες περιοχές,
  - δ) ενίσχυση της ευαισθητοποίησης σε θέματα υγιεινής και υγειονομικής μέριμνας.

Πρόσβαση στη στέγαση

- 1.6. Να λάβουν αποτελεσματικά μέτρα που θα διασφαλίζουν την ίση μεταχείριση των Ρομά όσον αφορά την πρόσβαση στη στέγαση. Ο στόχος αυτός θα μπορούσε να επιτευχθεί με τη λήψη μέτρων όπως:
- α) κατάργηση της χωροθετικής απομόνωσης και προώθηση της εξάλειψής της,
  - β) προώθηση της πρόσβασης χωρίς διακρίσεις σε κοινωνική στέγη,
  - γ) χωροθέτηση χώρων στάθμευσης για μετακινούμενους Ρομά, αναλόγως με τις ανάγκες σε τοπικό επίπεδο, και
  - δ) εξασφάλιση της πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινής ωφέλειας (όπως νερό, ηλεκτρικό ρεύμα και φυσικό αέριο) και σε υποδομές στέγασης σύμφωνα με τις εθνικές κανονιστικές διατάξεις.

⁽²⁾ Η παρούσα σύσταση δεν θίγει τις διατάξεις της οδηγίας 2004/38/ΕΚ, με την οποία απαιτείται από τους πολίτες της Ένωσης να «διαθέτουν επαρκείς πόρους για τους ίδιους και τα μέλη της οικογένειάς τους, ώστε να μην επιβαρύνουν το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας του κράτους μέλους υποδοχής κατά τη διάρκεια της παραμονής τους, καθώς και πλήρη ασφαλιστική κάλυψη ασθένειας στο κράτος μέλος υποδοχής».

1.7. Όπου ενδείκνυται, πρέπει να εξασφαλίζεται ότι οι αιτήσεις των τοπικών αρχών για σχέδια αστικής ανάπτυξης περιλαμβάνουν ολοκληρωμένες στεγαστικές παρεμβάσεις υπέρ των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων.

1.8. Να προωθήσουν την τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των κοινοτήτων ή/και ολοκληρωμένες εδαφικές επενδύσεις με την υποστήριξη των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων.

Χρηματοδότηση

1.9. Να παράσχουν επαρκή χρηματοδότηση για την εφαρμογή και παρακολούθηση των αντίστοιχων εθνικών και τοπικών στρατηγικών και σχεδίων δράσης από κάθε διαθέσιμη πηγή χρηματοδότησης (τοπική, εθνική, ενωσιακή και διεθνής) για την επίτευξη του στόχου της ένταξης των Ρομά μέσω οριζόντιων ή στοχευμένων μέτρων.

1.10. Η προώθηση της κοινωνικής ένταξης και η καταπολέμηση της φτώχειας και των διακρίσεων, καθώς και μεταξύ άλλων η κοινωνικοοικονομική ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων όπως οι Ρομά, θα πρέπει να διευκολυνθούν με τη διάθεση σε κάθε κράτος μέλος τουλάχιστον του 20% των συνολικών πόρων του ΕΚΤ για επενδύσεις στο ανθρώπινο κεφάλαιο όπως προβλέπεται στα άρθρα 3 και 4 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1304/2013.

1.11. Να λάβουν κατάλληλα μέτρα, αναλόγως του μεγέθους και της κοινωνικής και οικονομικής κατάστασης των κοινοτήτων Ρομά και του χάσματος μεταξύ των πληθυσμών Ρομά και μη Ρομά καθώς και των προκλήσεων που επισημάνθηκαν στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για ορισμένα κράτη μέλη, προκειμένου να περιληφθεί η ένταξη των Ρομά μεταξύ των προτεραιοτήτων στο πλαίσιο των συμφωνιών σύμπραξης για τη χρησιμοποίηση των Ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων⁽¹⁾ κατά το διάστημα 2014-2020.

1.12. Να βελτιώσουν τις οικείες ικανότητες διαχείρισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης, στηριζόμενα στην τεχνική αρωγή των Ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων και να διευκολύνουν τη χρησιμοποίηση των εθνικών και ενωσιακών ταμείων προς ενίσχυση της ανάπτυξης ικανοτήτων των τοπικών αρχών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών με σκοπό την αποτελεσματική υλοποίηση των προγραμμάτων.

1.13. Να καταναείμουν τη δημόσια χρηματοδότηση όσον αφορά την υλοποίηση εθνικών στρατηγικών για την ένταξη των Ρομά ή ολοκληρωμένης δέσμης μέτρων πολιτικής αναλόγως των ειδικών αναγκών των Ρομά ή των γεωγραφικών περιοχών που πλήττονται περισσότερο από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, και να συνεκτιμήσουν τη διάσταση των φύλων.

2. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΜΕΤΡΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Απαγόρευση των διακρίσεων

2.1. Να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική έμπρακτη εφαρμογή της οδηγίας 2000/43/ΕΚ, λαμβάνοντας ειδικότερα μέριμνα ώστε οι οικείοι εθνικοί, περιφερειακοί και τοπικοί διοικητικοί κανονισμοί να μην εισάγουν διακρίσεις ούτε να οδηγούν σε πρα-

κτικές κοινωνικού διαχωρισμού. Η συναφής νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου θα πρέπει να χρησιμεύσει ως σημείο αναφοράς για τη συμμόρφωση των διατάξεων ή πρακτικών με τα ανθρωπίνια δικαιώματα στο πλαίσιο αυτό.

2.2. Να εφαρμόσουν, όπου ενδείκνυται, μέτρα εξάλειψης του κοινωνικού διαχωρισμού των Ρομά σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Οι πολιτικές και τα μέτρα για την καταπολέμηση του κοινωνικού διαχωρισμού θα πρέπει να συνοδεύονται από κατάλληλα προγράμματα κατάρτισης και ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης και ενημέρωσης σχετικά με την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που θα απευθύνονται σε τοπικούς δημόσιους υπαλλήλους και εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών καθώς και στους ίδιους τους Ρομά.

2.3. Να μεριμνήσουν ώστε, σε περίπτωση αναγκαστικών εξώσεων, να γίνονται πλήρως σεβαστές η νομοθεσία της Ένωσης καθώς και άλλες διεθνείς υποχρεώσεις στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως οι υποχρεώσεις που απορρέουν από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

2.4. Να εφαρμόσουν μέτρα για την καταπολέμηση των διακρίσεων και των προκαταλήψεων κατά των Ρομά, ενίοτε αναφερόμενα ως μέτρα απαγόρευσης των διακρίσεων κατά Αδιέγανων, σε κάθε κοινωνικό τομέα. Μεταξύ των μέτρων αυτών θα μπορούσαν να περιληφθούν τα ακόλουθα:

α) μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση των κοινοτήτων Ρομά και του ευρέος κοινού σχετικά με τα οφέλη της ένταξης των Ρομά,

β) αυξημένη προβολή στο ευρύ κοινό του πολυπολιτισμικού χαρακτήρα των κοινωνιών και μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης ως προς τα προβλήματα ένταξης που αντιμετωπίζουν οι Ρομά καθώς και εξέταση των πτυχών αυτών στα σχολικά προγράμματα της δημόσιας εκπαίδευσης και τη συναφή διδακτέα ύλη, όπου ενδείκνυται, και

γ) λήψη αποτελεσματικών μέτρων για την καταπολέμηση της φρασεολογίας και της ρητορικής μίσους κατά των Ρομά και ανάσχεση της έκφρασης ρατσισμού, των στερεοτύπων ή του στιγματισμού και άλλων συμπεριφορών που θα μπορούσαν να θεωρηθούν υποκίνηση σε διακρίσεις κατά των Ρομά.

Προστασία των παιδιών και των γυναικών Ρομά

2.5. Να καταπολεμήσουν κάθε μορφή διακρίσεων καθώς και τις πολύμορφες διακρίσεις κατά των παιδιών και των γυναικών Ρομά, και να αντιμετωπίσουν τα φαινόμενα βίας περιλαμβανομένης της οικογενειακής βίας κατά των γυναικών και κοριτσιών, την εμπορία ανθρώπων, τους γάμους ανηλικών και τους καταναγκαστικούς γάμους, και την επαιτεία με εμπλοκή παιδιών, ιδίως μέσω της επιβολής του νόμου. Για το σκοπό αυτόν, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίσουν τη συμμετοχή στις σχετικές εργασίες όλων των αρμόδιων φορέων,

⁽¹⁾ Το ΕΤΠΑ μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη στήριξη έργων υποδομής στους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης και της στέγασης.

συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων αρχών, της κοινωνίας των πολιτών και των κοινοτήτων Ρομά. Υπό το πρίσμα αυτό, ενθαρρύνεται η συνεργασία μεταξύ κρατών μελών σε καταστάσεις που έχουν διασυνοριακή διάσταση.

Μείωση της φτώχειας μέσω κοινωνικών επενδύσεων

2.6. Να καταπολεμήσουν τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό που πλήττουν τους μειονεκτούντες, συμπεριλαμβανομένων των Ρομά, με επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο και με πολιτικές κοινωνικής συνοχής. Ο στόχος αυτός θα μπορούσε να επιτευχθεί με τη λήψη μέτρων όπως:

α) στήριξη των Ρομά καθόλη τη διάρκεια του βίου τους, ξεκινώντας όσο το δυνατό νωρίτερα και αντιμετωπίζοντας συστηματικά τους κινδύνους στους οποίους εκτίθενται στα διάφορα στάδια της ζωής τους, καθώς και μέσω της επένδυσης στην ποιοτική προσχολική εκπαίδευση και μέριμνα χωρίς αποκλεισμούς, σε στοχοθετημένα προγράμματα εγγύησης για τη νεολαία, στη δια βίου μάθηση και σε μέτρα ενεργούς γήρανσης,

β) εφαρμογή πολιτικών ενεργοποίησης και δραστηριοποίησης μέσω της υποστήριξης της (επαν-)εισόδου στην αγορά εργασίας με βάση στοχευμένα ή οριζόντια προγράμματα στήριξης της απασχόλησης, και προώθηση μιας αγοράς εργασίας χωρίς αποκλεισμούς, μέσω της ανάσχεσης των διακρίσεων στο χώρο εργασίας, και

γ) καταλληλότερη και βιωσιμότερη εξασφάλιση κοινωνικών παροχών και κοινωνικών υπηρεσιών στους μειονεκτούντες, συμπεριλαμβανομένων των Ρομά, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, με πιο συμμετοχικές κοινωνικές πολιτικές, την απλούστευση των διαδικασιών και την καταπολέμηση της απάτης και των σφαλμάτων. Εφαρμογή των προγραμμάτων κοινωνικής πρόνοιας και παροχή επαρκούς εισοδηματικής στήριξης στα πρόσωπα που πληρούν τα σχετικά κριτήρια.

2.7. Να εξετάσουν το ενδεχόμενο, αναλόγως του μεγέθους και της κοινωνικής και οικονομικής κατάστασης του οικείου πληθυσμού Ρομά, να αναγάγουν την ένταξη των Ρομά σε σημαντικό κεφάλαιο των οικείων εθνικών μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων ή των αντίστοιχων εθνικών κοινωνικών εκθέσεων στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

Χειραφέτηση

2.8. Να στηρίξουν την ενεργό ανάμειξη των Ρομά στα κοινά, μέσω της ενίσχυσης της κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτιστικής συμμετοχής τους στο κοινωνικό γίγνεσθαι, μεταξύ άλλων και σε τοπικό επίπεδο, δεδομένου ότι η ενεργός ανάμειξη και συμμετοχή των ίδιων των Ρομά, όπως και των αντιπροσώπων και των οργανώσεών τους, είναι κείριας σημασίας για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσής τους, αλλά και για την προώθηση της κοινωνικής τους ένταξης.

2.9. Να προωθήσουν, όταν ενδείκνυται αναλόγως των τοπικών προσεγγίσεων έναντι της ένταξης, την κατάρτιση και απασχόληση εξειδικευμένων μεσολαβητών για τους Ρομά προκειμένου να χρησιμοποιηθεί η διαμεσολάβηση ως ένα από τα μέτρα για την αντιμετώπιση των ανισοτήτων που αντιμετωπίζου-

ζουν οι Ρομά από άποψη πρόσβασης στην ποιοτική εκπαίδευση, την απασχόληση, την υγειονομική περίθαλψη και τη στέγαση.

2.10. Να προβούν σε δραστηριότητες ενημέρωσης προκειμένου να ευαισθητοποιήσουν περαιτέρω τους Ρομά σχετικά με τα δικαιώματα (ιδίως όσον αφορά τις διακρίσεις και τις δυνατότητες προσφυγής) και τις υποχρεώσεις τους ως πολιτών.

3. ΔΙΑΦΘΩΡΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

Τοπική δράση

3.1. Να ενθαρρύνουν τις περιφερειακές και τοπικές αρχές, με σεβασμό των αρμοδιοτήτων τους, στην ανάπτυξη τοπικών σχεδίων δράσης ή στρατηγικών ή δέσμης τοπικών μέτρων πολιτικής στο πλαίσιο ευρύτερων πολιτικών κοινωνικής ένταξης, που θα μπορούν να περιλαμβάνουν βασικές γραμμές, σημεία αναφοράς και μετρήσιμους στόχους για την ένταξη των Ρομά καθώς και να εξασφαλίζουν κατάλληλη χρηματοδότηση.

3.2. Να καλέσουν τις περιφερειακές και τοπικές αρχές και την τοπική κοινωνία των πολιτών να συμμετάσχουν στην ανάπτυξη, την υλοποίηση και την παρακολούθηση των οικείων εθνικών στρατηγικών ή ολοκληρωμένων μέτρων πολιτικής στο πλαίσιο ευρύτερων πολιτικών κοινωνικής ένταξης. Οι ενδιαφερόμενοι εκπρόσωποι και φορείς θα πρέπει να συμμετέχουν στις συμφωνίες σύμπραξης και στα επιχειρησιακά προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από τα Ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία. Οι κεντρικές και οι τοπικές αρχές θα πρέπει να συμβάλουν στην υλοποίηση των στρατηγικών.

Για το σκοπό αυτόν, να στηρίξουν τις δημόσιες τοπικές αρχές για τη διευκόλυνση της υλοποίησης μέτρων πολιτικής σε τοπικό επίπεδο.

3.3. Να επιδιώξουν την υιοθέτηση σε τοπικό επίπεδο ολοκληρωμένης προσέγγισης όσον αφορά οικογένειες με καταγωγή Ρομά που αντιμετωπίζουν πλειάδα προβλημάτων όπως η μη ολοκλήρωση της σχολικής εκπαίδευσης, χρέη, φτώχεια και επισφαλής υγεία. Για το σκοπό αυτόν, θα μπορούσε να ενισχυθεί η ικανότητα των τοπικών αρχών, με σεβασμό της κατανομής αρμοδιοτήτων στο εσωτερικό κάθε κράτους μέλους, προκειμένου να είναι σε θέση να συνεργαστούν αποτελεσματικά με τις ενδιαφερόμενες οικογένειες αλλά και με άλλους φορείς, όπως εκπαιδευτικά ιδρύματα, οργανισμοί μέριμνας νέων, αστυνομία, οργανισμοί δημόσιας υγείας και κοινωνικής πρόνοιας, οργανισμοί εστίας, κλπ.

Πολιτικές παρακολούθησης και αξιολόγησης

3.4. Να παρακολουθήσουν και να αξιολογήσουν δεόντως την αποτελεσματικότητα των αντίστοιχων εθνικών στρατηγικών ή των ολοκληρωμένων μέτρων πολιτικής στο πλαίσιο ευρύτερων πολιτικών κοινωνικής ένταξης. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω της λήψης μέτρων όπως ο καθορισμός γραμμών βάσης και μετρήσιμων στόχων ή μέσω της συλλογής ποιοτικών και ποσοτικών δεδομένων σχετικά με τον κοινωνικό και οικονομικό αντίκτυπο των προαναφερόμενων στρατηγικών ή μέτρων, σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία και τη νομοθεσία της Ένωσης, ιδίως από απόψεως προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

3.5. Να αξιοποιήσουν σχετικούς βασικούς δείκτες ή μεθόδους εμπειρικής κοινωνικής έρευνας ή συλλογής δεδομένων για την παρακολούθηση και τη μέτρηση της προόδου σε τακτική βάση, ιδίως σε τοπικό επίπεδο, πράγμα που θα επιτρέψει την αποτελεσματική υποβολή εκθέσεων σχετικά με την κατάσταση των Ρομά στα κράτη μέλη με την προαιρετική συνδρομή του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Όργανα για την προώθηση της ίσης μεταχείρισης

3.6. Να στηρίξουν το έργο και τη θεσμική ικανότητα των οργάνων για την προώθηση της ίσης μεταχείρισης, με την εξασφάλιση κατάλληλων πόρων που θα τους επιτρέψουν να παράσχουν αποτελεσματική νομική και δικαστική συνδρομή και προστασία στους Ρομά που είναι θύματα διακρίσεων.

3.7. Να προωθήσουν τη διεξαγωγή τακτικού διαλόγου μεταξύ των εθνικών σημείων επαφής για την ένταξη των Ρομά και των εθνικών οργάνων για την προώθηση της ίσης μεταχείρισης.

Εθνικά σημεία επαφής για την ένταξη των Ρομά

3.8. Να παράσχουν στα εθνικά σημεία επαφής για την ένταξη των Ρομά την προσηκούμενη εντολή καθώς και κατάλληλους για το ρόλο τους πόρους, ώστε να μπορούν να συντονίσουν αποτελεσματικά τη διατομεακή παρακολούθηση των πολιτικών ένταξης των Ρομά με στόχο την εφαρμογή τους, με σεβασμό της κατανομής αρμοδιοτήτων στο εσωτερικό κάθε κράτους μέλους.

3.9. Να περιλάβουν τα εθνικά σημεία επαφής για την ένταξη των Ρομά στο πλαίσιο των διαδικασιών λήψης αποφάσεων που αφορούν την ανάπτυξη, τη χρηματοδότηση και την υλοποίηση των σχετικών πολιτικών. Τα εθνικά σημεία επαφής για την ένταξη των Ρομά θα πρέπει να διευκολύνουν τη συμμετοχή και την ανάμειξη της κοινωνίας των πολιτών Ρομά στην υλοποίηση των εθνικών στρατηγικών για την ένταξη των Ρομά και των τοπικών σχεδίων δράσης.

Διακρατική συνεργασία

3.10. Να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη και την ενεργό συμμετοχή σε διακρατικές μορφές συνεργασίας σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, μέσω πρωτοβουλιών πολιτικής, και ιδίως σε προγράμματα και διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες, προκειμένου:

α) να εξασφαλιστεί ο συντονισμός σε θέματα που αφορούν τη διασυνοριακή κινητικότητα των Ρομά στο εσωτερικό της Ένωσης, και

β) να στηριχθούν η αμοιβαία μάθηση και η αύξηση των ορθών πρακτικών, για παράδειγμα μέσω της συνεργασίας

μεταξύ αρχών που διαχειρίζονται τα διαρθρωτικά ταμεία για το σχεδιασμό αποτελεσματικών παρεμβάσεων υπέρ της ένταξης των Ρομά.

3.11. Η αναφερόμενη στο σημείο 3.10 διακρατική συνεργασία θα πρέπει να συμπληρώνει τα μέτρα που λαμβάνονται στο πλαίσιο των εθνικών στρατηγικών για την ένταξη των Ρομά και των ολοκληρωμένων μέτρων πολιτικής στο πλαίσιο ευρύτερων πολιτικών κοινωνικής ένταξης και τυχόν υφιστάμενων συμφωνιών συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, όπως η Στρατηγική για την περιοχή του Δούναβη και άλλων διεθνών οργανισμών όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης και ο Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ).

4. ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

4.1. Να γνωστοποιήσουν στην Επιτροπή τυχόν μέτρα που λαμβάνονται κατ' εφαρμογή της παρούσας σύστασης έως 1ης Ιανουαρίου 2016.

4.2. Ακολουθώντας, να γνωστοποιούν στην Επιτροπή τυχόν νέα μέτρα που λαμβάνονται σε ετήσια βάση στο τέλος κάθε έτους, καθώς και στοιχεία σχετικά με την επιτελεσθείσα πρόοδο ως προς την υλοποίηση των εθνικών στρατηγικών για την ένταξη των Ρομά ή της ολοκληρωμένης δέσμης μέτρων πολιτικής στο πλαίσιο ευρύτερων πολιτικών κοινωνικής ένταξης.

ΚΑΛΕΙ ΣΥΝΕΠΩΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

5.1. Να μεριμνήσει ώστε τα στοιχεία που παρέχουν τα κράτη μέλη να χρησιμεύσουν ως βάση για την εκπόνηση των ετήσιων εκθέσεων της προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την υλοποίηση των εθνικών στρατηγικών για την ένταξη των Ρομά, και ως συμβολή στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020», με τη διατύπωση ειδικών ανά χώρα συστάσεων.

5.2. Σε αυτή τη βάση, να παρακολουθεί στενά την κατάσταση και να αξιολογήσει, έως 1ης Ιανουαρίου 2019, εάν είναι σκόπιμο να αναθεωρηθεί και να επικαιροποιηθεί η παρούσα σύσταση.

Βρυξέλλες, 9 Δεκεμβρίου 2013.

Για το Συμβούλιο

Η Πρόεδρος

A. PABEDINSKIENĒ